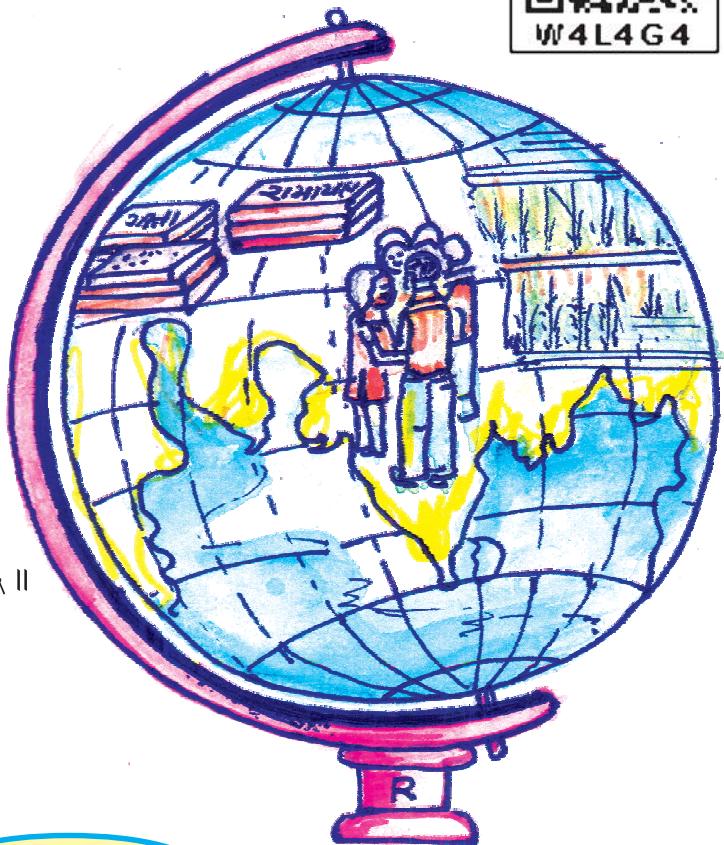

पृथिव्यां त्रीणि रत्नानि जलमनं सुभाषितम् ।
मूढैः पाषाणखण्डेषु रत्नसंज्ञा विधीयते ॥ १ ॥
अयं निजः परो वेति गणना लघुचेतसाम् ।
उदारचरितानां तु वसुधैव कुटुम्बकम् ॥ २ ॥
नमन्ति फलिनो वृक्षाः नमन्ति गुणिनो जनाः ।
शुष्कवृक्षाश्च मूर्खाश्च न नमन्ति कदाचन ॥ ३ ॥
उद्यमः साहसं धैर्यं बुद्धिः शक्तिः पराक्रमः ।
षडेते यत्र वर्तन्ते तत्र देवः सहायकृत् ॥ ४ ॥
उद्यमेन हि सिध्यन्ति कार्याणि न मनोरथैः ।
न हि सुप्तस्य सिंहस्य प्रविशन्ति मुखे मृगाः ॥ ५ ॥
दृष्टिपूतं न्यसेत् पादं वस्त्रपूतं पिबेज्जलम् ।
शास्त्रपूतां वदेत् वाणीं मनः पूतं समाचरेत् ॥ ६ ॥

टिप्पणी

पाषाणः पथ्यर खण्डेषु टुकडाओमां मूढैः भूर्भाओ वेदे विधीयते मनाय छे, समजाय छे परः पारको लघुचेतसाम् संकुचित भनवाणाओनी उदारचरितानाम् उदार चरित्रवाणाओनी शुष्कवृक्षाः सूक्तं वृक्षो कदाचन क्यारेय उद्यमेन परिश्रमथी सिध्यन्ति सिद्ध थाय छे दृष्टिपूतम् आंभ वेदे जेवायेल न्यसेत् मूकवुं जोईअे पादम् पगलुं समाचरेत् आयरण करवुं जोईअे.

परो वेति - परः वा इति

शुष्कवृक्षाश्च - शुष्कवृक्षाः च

मूर्खाश्च - मूर्खाः च

पिबेज्जलम् - पिबेत् जलम्

Q9Y2S8

स्वाध्यायः

1. नीयेना शब्दो शुद्ध उच्यार साथे मोटेथी भोलो :

जलमन्नम्, पाषाणखण्डेषु, रत्नसंज्ञा, शुष्कवृक्षाश्च, षडेते वर्तन्ते, सिध्यन्ति,
दृष्टिपूतम्, पिबेज्जलम्, शास्त्रपूताम्

2. पादपूर्ति करो :

(1) पृथिव्यां |

..... विधीयते ॥

(2) उद्यमः |

..... सहायकृत् ॥

(3) दृष्टिपूतं |

..... समाचरेत् ॥

3. सुभाषितोना आधारे नीयेनी खाली ४०या पूरो :

(1) नमन्ति _____ वृक्षाः ।

(2) सुप्तस्य सिंहस्य मुखे _____ न प्रविशन्ति ।

(3) दृष्टिपूतं _____ पादम् ।

(4) शास्त्रपूतां _____ वाणीम् ।

(5) उद्यमेन हि _____ कार्याणि ।

4. कैंसमां आपेल शब्दो वडे उदाहरणामां भताव्या प्रमाणे वाक्यो बनावो अने भोलो :

(वसुधैव, राज्यमेव, ग्राम एव, राष्ट्रमेव)

उदाहरणः वसुधैव कुटुम्बकम् ।

_____ कुटुम्बकम् ।

_____ कुटुम्बकम् ।

_____ कुटुम्बकम् ।

5. કેંસમાં આપેલા શબ્દોનો ઉપયોગ કરી ઉદાહરણમાં બતાવ્યા પ્રમાણે વાક્ય બનાવીને બોલો અને લખો :

(ધર્મઃ, સફળતા, વિજય: પરિશ્રમઃ, રમન્તે દેવતાઃ, નાર્યસ્તુ પૂજ્યન્તે, ક્રોધઃ, વિનાશઃ, સ્વચ્છતા, પ્રભુતા, સંઘર્ષઃ, શાન્તિ)।

ઉદાહરણ : યત્ર પરિશ્રમઃ તત્ત્ર સફળતા ।

યત્ર _____ તત્ત્ર _____ ।

6. ઉદાહરણમાં બતાવ્યા પ્રમાણે રૂપો બનાવો.

ઉદાહરણ : સિંહઃ સિંહસ્ય

વાનર: _____

શુક: _____

પર્વત: _____

પુત્ર: _____

શઙ્કર: _____

તારક: _____

મૂષક: _____

કપોત: _____

ગજ: _____

મયૂર: _____

7. નીચે આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિધાન પસંદ કરી પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

(1) કે કદાચન ન નમન્તિ ?

(અ) ગુણિનો જના: કદાચન ન નમન્તિ

(બ) ફલિનો વૃક્ષા: કદાચન ન નમન્તિ ।

(ક) મૂર્ખા: કદાચન ન નમન્તિ ।

(2) કેન કાર્યાણિ સિધ્યન્તિ ?

(અ) ઉદ્યમેન કાર્યાણિ સિધ્યન્તિ ।

(બ) ભાગ્યેન કાર્યાણિ સિધ્યન્તિ ।

(ક) મનોરથૈ: કાર્યાણિ સિધ્યન્તિ ।

(3) कीदूशं जलं पिबेत् ?

(अ) दृष्टिपूतं जलं पिबेत्।

(ब) वस्त्रपूतं जलं पिबेत्।

(क) मनःपूतं जलं पिबेत्।

8. उदाहरणमां भताव्या प्रभाषे क्रियापद परिवर्तन करो :

उदाहरण : पा (पिब्) - पिबेत्

चर् - _____

लिख् - _____

पठ् - _____

दृश् (पश्य) - _____

वद् - _____

9. उदाहरणमां भताव्या प्रभाषे क्रियापदमां परिवर्तन करो :

(अ) उदाहरण : नम् - नमन्ति

खाद् - _____

लिख् - _____

पत् - _____

क्रीड् - _____

पठ् - _____

गम् (गच्छ) - _____

दृश् (पश्य) - _____

धाव् - _____

पा (पिब्) - _____

वद् - _____

(ब) उदाहरण : वृक्षः - वृक्षाः

मयूरः _____

देवः _____

मूर्खः _____

मृगः _____

दन्तः _____

पर्वतः _____

पुरुषः _____

तारकः _____

પ્રવૃત્તિ :

- પાઠમાં આપેલ સુભાષિતોનું શુદ્ધ ઉચ્ચાર સાથે પઠન તથા ગાન કરો.
- તમારા શિક્ષક બોલે તે પદ્ધો સાંભળીને લખો.
- પાઠમાં આપેલાં સુભાષિતોના અર્થ સાથે બંધબેસતી કહેવતો, રૂઢિપ્રયોગો કે સુભાષિતો તમારા વિસ્તારમાં બોલાતાં હોય તે એકત્રિત કરો અને લખો. જેમ કે, પરિશ્રમ પરથી ‘પરિશ્રમ એ જ પારસમણિા.’
- પુસ્તકાલયની મુલાકાત લઈ ‘સુભાષિતરત્નાવલી’ કે સુભાષિતને લગતાં અન્ય પુસ્તકોમાંથી કોઈ પણ પાંચ સુભાષિત શોધીને લખો.
- તમે શોધેલાં સુભાષિતોને શાળાની દીવાલો પર અને શાળાના મેદાનમાં જૂથમાં વહેંચાઈને લખો.
- તમારા ગામ/શહેરમાં જહેર સ્થળો ઉપર, મંદિરમાં તેમજ કેટલીક દીવાલો ઉપર સારા વિચારો લખાયેલા જોવા મળતા હશે, તેનો સંગ્રહ કરો.

